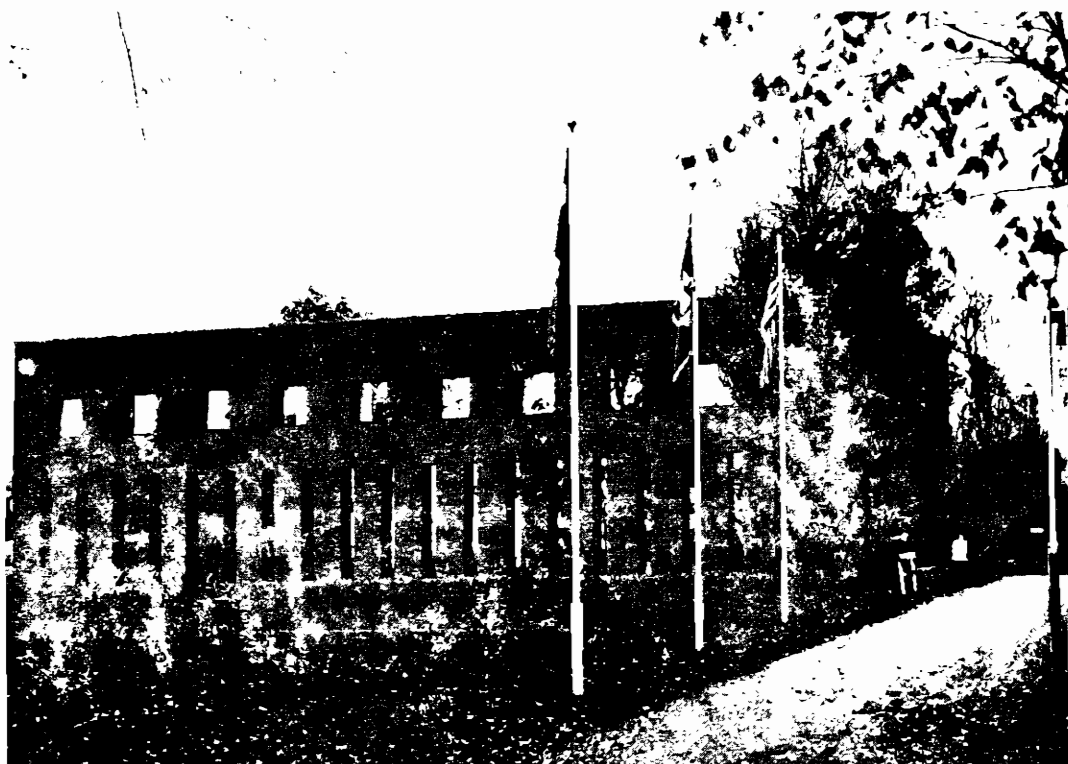

RUOTSIN SIIRTOLAIKUUSINSTITUUTTI (EMIGRANTINSTITUTET) - KOKO KANSAN
LAITOS

Emigrantinstitutet — en välländ Växjöstad.

Tohtori Gunnar Helenin tultua nimitetyksi Kronobergin läänin maaherraksi runsas 10 vuotta sitten hän halusi tuoda läänilleen "huomenlahjan", jonka arvo säilyisi tuleville polville. Tämä olisi suositeltava idea myös Suomen maaherroille. Uuden maaherran lahja oli siirtolaisuusinstituutti, joka dokumentoisi Ruotsin siirtolaisuuden historian. Vuosina 1850–1930 yli miljoona ruotsalaista oli lähtenyt siirtolaiseksi Pohjois-Amerikkaan, ja oli tullut aika ryhtyä keräämään tietoja näistä siirtolaisista ja heidän elämästään ja kulttuurista uusilla asuinsijoilla.

Idealleen maaherra sai innokkaan kannattajan kirjailija Wilhelm Mobergista, joka 15 vuotta oli perehtynyt ruotsalaisten siirtymiseen Yhdysvaltoihin kirjoittaessaan maailmankuuluja siirtolaisromanejaan. Koko Ruotsissa aloite sai lämpimän vastaanoton, ja siirtolaisuusinstituutti aloitti toimintansa v. 1965 Växjössä, Kronobergin lää-

nin pääkaupungissa. Instituutin talous perustui Växjön kaupungin ja koko maakunnan tukeen, samoin kuin valtiolta ja erilaisilta rahastoilta saataviin avustuksiin. Kolmen vuoden kuluttua, v. 1968, voitiin instituutin päärakennus vihkiä juhlallisesti tarkoitukseensa. Henkilökuntaan kuuluu 15 henkeä. Johtajana toimii dosentti Ulf Beijbom, joka parhaillaan on vierailevana professorina USA:ssa.

Instituutin alakerran suuressa hallissa sijaitsee pysyvä siirtolaisnäyttely, jossa graafisesti, kartoilla, korkokuvilla, valotauluilla, äänitehosteilla ja siirtolaisten esineillä jne. kerrotaan havainnollisesti ruotsalaisen siirtolaisuuden historia. Näyttelyyn käy vuosittain tutustumassa 25.000 henkeä, joukossa tuhansia amerikanruotsalaisia. Näyttelyä käytetään myös koulujen opetustarkoituksiin.

Instituutti käsittää myös laajan siirtolaiskirjaston ja arkisto-osaston. Arkistoon on pyritty dokumentoimaan kaikkialta maailmasta ruotsalaisia siirtolaisia koskeva tietous. Mielenkiintoista on, että materiaalia kerätessä on 90 prosenttisesti siirrytty valokopioihin mikrofilmauksen asemasta, koska valokopiot ovat kätevämpiä käyttää. Lähdeaineistoa on kerätty alkaen kirkonkirjoista sekä Ruotsissa että Amerikassa, passiluetteloista, matkustajaluetteloista, siirtolaisten lehdistä sekä luonnollisesti yksityisten siirtolaisten jättämää aineistoa mm. henkilökohtaisia haastatteluja. Tehokkaan ja monipuolisen rekisteröinnin ansiosta saadaan hetkessä tietoja kenestä tahansa siirtolaisesta. On varmaan elämys instituutissa vierailevalle amerikanruotsalaiselle saada hyvinkin yksityiskohtaisia tietoja siirtolaiseksi lähteneestä isoisästään.

Koska lähdeaineisto on samantapaista sekä Ruotsissa että Suomessa, meillä on paljon opittavaa dokumentoinnin teknisessä toteuttamisessa. Toisen yhteistyömahdollisuuden tarjoaa se, että instituutti on rakennuttanut yli maailman ulottuvan "agenttien" verkoston, näitä asiamiehiä voitaneen käyttää myös siirtolaisuuden dokumentointiin molemminpuolisten palvelusten merkeissä. Ruotsin instituutilla on myös erinomaisena pr-miehenä lentokapteeni Carl-Werner Petterson, joka matkustaa ympäri maailmaa tehden instituutin toimintaa tunnetuksi. Ehdotuksia vastavaksi suomalaiseksi pr-henkilöksi otetaan kiitollisuudella vastaan. Julkisuutta instituutti pitää erittäin tärkeänä: "Ellei joka päivä ole jotain siirtolaisuusinstituutista jossakin Ruotsin lehdessä, se päivä on huonosti eletty", kertoi instituutin vt. johtaja Sten Almqvist, joka on erikoistunut Ruotsin Australian siirtolaisuuteen. Siirtolaisuusinstituutti on tarkoitettu olemaan avoin, ruotsalaista yhteiskuntaa

mahdollisimman monipuolisesti palveleva laitos. Sen palveluksia käyttävät hyväkseen tutkijat, kirjailijat, taiteilijat, teollisuuden edustajat jne. Erityisesti sukututkijoille instituutti on todellinen aarreaitta.

Kymmenessä vuodessa Ruotsin siirtolaisuusinstituutista on kasvanut kansallinen ja kansainvälisesti tunnettu laitos, josta Suomen siirtolaisuusinstituutilla on paljon opittavaa. Kun Ruotsissa on historiallinen näkökohta hallitseva, Suomen instituutti pyrkii laajempaan poikkitieteellisyyteen. Suomen instituutti sisällyttää toimintapiiriinsä myös valtakunnan sisäisen muuttoliikkeen, mistä aiheesta järjestetään tutkijoiden ja päätöksentekijöiden symposium ensi syksynä Turussa. Myös julkaisutoimintaa on Suomen siirtolaisuusinstituutilla enemmän kuin Ruotsissa, onhan sen yhtenä tärkeänä tehtävänä toimia siirtolaisuustutkimusta harjoittavien yliopistojen ja erilaisten järjestöjen yhteistyöelimenä. Tärkeintä on, että nämä kaksi instituuttia ovat päässeet hyvään yhteistyöhön, toisen saavutuksista - samoin kuin virheistä - voidaan ottaa oppia. Siinä on kansainvälisen yhteistyön voima.

KIRJALLISUUTTA

I SIIRTOLAISKIRJALLISUUTTA ERI MAISTA

Ruotsalainen siirtolaisasiantuntija fil.lis. David Schwarz, joka toimii myös Nordisk Minoritetsforskning-lehden toimittajana, on tehnyt seuraavan luettelon hänen mielestään huomionarvoisista siirtolaisuustutkimuksista eri maissa. Suosittelemme tutustumista:

Ruotsi:

Nils Erik Hansegård, "Tvåspråkighet eller halvspråkighet?", Aldus, Stockholm, senaste uppl., 159 s.

Magdalena Jaakkola, "Språkgränsen. En studie i tvåspråkighetens sociologi", Aldus, Stockholm 1973, 149 s.

David Schwarz (red.), "Identitet och minoritet. Teori och politik i dagens Sverige", Almqvist & Wicksell, Stockholm 1971, 230 s.

David Schwarz, "Svensk invandrar- och minoritetspolitik 1945-1968", Prisma, Stockholm 1971, 124 s.

SOU 1974:69 "Invandrarutredningen 3. Minoriteterna och invandrarna", Allmänna Förlaget, Stockholm 1974, 452 s.